

P A T N Í K

o b ě a s n í k

čas
ob
ník
pat
ník
pat času ob ník ník

ob
pat
ník
čas
ník
ník pat ník čas ob

Nářek epitaf

Jules Laforgue

Žena to je,
duše moje:
Apely
zazněly!

Pastely
zemřely,
aťsi bloudí
sny mé soudí!

Blázen kluk
vpřed se řítí
předtančiti.

Ticho svítí...
Kam se zcuk?
Kuky kuk.

/přeložil Ivan Slevík/

Ú v o d e m

Patník - nový název časopisu, který jsem právě začal vydávat. Po přerušení první fáze mého vydavatelského počínání, jsem se 28. 8. 1981 rozhodl, že bych v něm mohl pokračovat. Ve zminěné fázi vycházel časopis Vševěd (rádoby). Dočkal se pěti čísel: Havlíček I, London, Havlíček II, Čápek, Kryl. V mezidobí jsem si psal své říkánky ctižádosti. O trochu později jsem vydal sbírku Napadlo, věnovanou Anince. Některé básně z této sbírky a pár dalších vyšlo v jakémisi časopise, označené takto: ze sbírky napadlo zapadlo jirka sirka.

Poté, co jsem dnes vydal svou druhou sbírku básní /čtyři básně/, popadla mě touha vydávat též časopis a tím vyplnit své ideály a různé smyšlenky. Teď přesně naopak, než tomu bylo v roce 1976.

Název časopisu vyplynule ze skutečnosti stopování, které se mě stává jakousi symbolikou. Stopování jako čekání na člověka, očekávání pomoci druhého, s jehož přispěním se dostávám o kousek dál. Čekání na druhého, čekání na nové vztahy a rozhovory. Když stopuji, buď jdu stále kupředu nebo čekám na jednom místě. Druhého způsobu užívám, když se chci dostat dále, než bych ten den ušel. Odtud je vzat název časopisu, který by měl vzniknout a tím právě vzniká. Symbol čekání, opory v čekání, zamyšlení se na patníku, odpočívnutí nohám.

Dalším symbolem názvu je patník coby značkovacím kamenem psů. Každý /nebož skoro každý/pes neopomene se u patníku zastavit a svým přirozeným způsobem si jej označkovat. Tak i tento časopis by chtěl být možností zastavení pro každého, označením jeho charakteristickou značkou a při tom všem se nebát znečištění, nemít strach z narušení konvencí a být bodem, do kterého se vylévají v co největším proudě invence.

2. srpna 1981 v Brně

jiš

B í l é n o c i

Ve svém pomalém pročitání Fjodora Michaljoviče Dostojevského jsem s velikou radostí objevil v antikvariátě na Ječné ulici v Praze knihu Bílé noci, Nětočka Něžvanovová. Kniha s krásnými ilustracemi, které ~~vdá/dá/~~ krásně doplňují atmosféru její první části a já jsem jimi byl uchopen a nesen v chápání románu Bílé noci. Nětočku Něžvanovovou jsem ještě nepřečetl. Začal jsem je číst v metru, pod oblouky v čekacích halách, cel~~á~~ jsem ~~je~~ dočetl ve vlaku, který mě po třítýdenní odloučenosti od domova unášel zpět do Brna.

Ale teď k jejímu obsahu a hlavně k tomu, co bych o něm chtěl ~~např~~ povědět. 2. srpna jsem si napsal větu: Fantastické líčení svět-
lých barev, které sice někdy tmavnou, ale neupadají do kýčovitosti
barvotiskových plakátků. Líčí se zde drama snílka, který zoufá nad
svým osudem, zabřednutím do snění, ze kterého nemůže, jak se mu zdá,
proniknout do opravdového života. O snění říká, ~~proto~~ co se setkává
s Nastěnkou a prožívá s ní čtyři bílé noci v rozhovorech v rozme-
zí pěti dnů: "A léta uběhnou a za nimi přijde chmurná opuštěnost,
o holi přijde třaslavá choroba a za nimi tesknice a žal. Vybledne
tvůj fantastický svět, odumřou, povadnou tvé sny a opadají jako žluté
listí ze stromů... Ó Nastěnko! Bude tak smutné zůstat samotný,
naprosto samotný, a nemít sni čeho litovat - ničeho, vůbec ničeho -,
protože všechno to, co jsem ztratil, všechno, všecičko ^{ne} nestálo za
řeč, byl to hloupý ^{prázdný} ~~tlach~~, bylo to jen snění!" Autor prožívá šťastné
dny, ve kterých uniká snění, které stejně ovadlo a opadalo ze stro-
mu své svěžesti, čerstvosti a ~~mladosti~~, nyní povadlé vzpomíná na
své zelenání, rašení z lupenů a svůj růst. Prožívají tyto dny oba, oba
snílkové, Nastěnka však z přimacení, protože ji její slepá babička
připíchne k sobě jehlicí na pletení, aby neutíkala a netoulala se.

Odehrává se tu drama snílka a má se objevuje otázka, je to sku-
tečně opravdový život, ve kterém by autor /~~ve~~ celé knize není uvede-
no jméno vypravěče, takže mu říkám autor, možná chce Dostojevskij tím
to říci, že by autorem mohl být kdokoli z nás/ tak rád žil a do něj
utekl ze svého snění, které se mu stává prázdným. V těchto dnech to
je pravý život, protože je naplněn láskou obou. Ale ~~o~~ je pravější
život lidí, které potkává na ulici a později ~~obdivuje~~ v jejich schop-
nosti nežít ve snění, než život autora? Pavel Zajíček ve svém deníku
píše, že pravý svět je svět v srdci. Zde se mně objevuje Dostojevskéh
otázka, jak opravdu naplnit život jeho pravou náplní, a jeho strach
ze ~~snění~~ života snění. Stejný přechod ze snění a přemýšlení do života
který chce smysluplně žít, nacházím ve Zločinu a trestu, kde Raskolní

kov na základě svých úvah o krutosti světa v sociální rovině, vraždí lichvářku a poté i její sestru, aby mohl peníze rozdat chudým a pomocí druhým naplnit svůj život. Rozsudek by byl velice jednoduchý vulgární a zjednodušující větou: Účel prostředky nesvě-
tí. Ale stejně jako Raskolnikov nachází svůj život teprve v lásce, zdá se mi pravdivost života v lásce k druhým, která se zde napl-
ňuje ve vztahu k Nastěnce.

Brno, 3. srpna 1981

B l u e s

Smutek se mi zjevil v barevných stínech blues.
A blues mi vlezlo do hlavy
ze vzduchu jsem ho polykal plnými doušky.
Ta čtverhranná představa utrpení
o které jsem se dočetl u Jaroslava Seiferta
se mi zakulatila v kouli
která letí po sněhové pláni
a balvan sněhu na mě padá
řítí se aby naplnil sny o děsu
sen o běsu sněžné koule
která se vysoustruhovala ze čtverhranného utrpení.

3. srpna 1981

Z á p i s k y z m r t v é h o d o m u

Další událost dovolené. Dočetl jsem zápisky z mrtvého domu. Začal jsem je číst právě před rokem, před odjezdem na vodu, kde jsem v jejich čtení pokračoval a kde prodělali svůj křest vodou, jehož následky nesou dodnes. Četl jsem je a vypůjčil si je na čtení i do Prahy. Vezly se se mnou v batohu po silnicích směrem ke Sněžnému, navštívily tetičky v Čáslavi a putovaly při pohupování na mých zádech.

Velmi mě potěšilo vyrovnané popisování strašlivé reality. Kniha je vlastně složená z mnoha příběhů a spojena úvahami a vlastními prožitky. Stejně jako Jack London ve svém Tuláku po hvězdách vypisuje zde Dostojevský tu a tam krátké i delší příběhy různých vězňů, které v mrtvém domě potkává. Trestanec se zde zabývá duševním světem, který si osvětluje a rozptyluje povídkami a příběhy. Žije velmi intenzivně duševně a tedy i literárně.

Dále se Dostojevský raduje z toho, že vězňové, o jejichž necitelnosti, hrubosti a dokonalém otupění byl přesvědčen, se občas ve světlych okamžicích projevují tak, že se jejich duše objevuje ve velmi čiré podobě, krásném květu, rozkvetlém, ale většinou se ve stejný den zavírajícím. Tu se mi objevila podobnost Havlíčka, Gogola a Dostojevského, který vlastně z Gogola vycházel. Havlíček, když píše, že babičkám nemáme probodávat nožem přesvědčenosti o pravdivosti svých názorů, svého přesvědčení, nožem intolerance balónek jejich duše, který vzlétává, když například dávají peníze do sbírky, aby pomohly hříšné duši z očiště do ráje, velmi se raduje z květu duše, který je velmi vysokou hodnotou. Nyní je myslím i vhodné zacitovat z písně Karla Kryla: a intelekt když bez duše pak podoben je ropúše a nebo slepci s mečem v tanci

A odtud také myslím pramení nechuť mladší generace a vůbec velmi mnoha mladších generací k intelektu, intelektuálům a inteligenci. A jako písničkář velmi citlivý, to Karel Kryl dost přesně zachycuje.

3. srpna 1981

Stál jsem pod oblohou a přemýšlel o básnictví. Stál jsem ohra-
ničen terasou a nade mnou se vypínala anténa do nebes. Tyto úvahy
vyvolal esej Jana Mukařovského Jazyk, který básní. Ocituji věty, kte-
ré mě tak zaujaly: "... Nebyla Vančurova úvaha napsána vlastně proto-
gby všem lidem připomenula zkušenost, na kterou každý z nich zapomněl
nebo kterou denne bez povšimnutí mívá?"

Nejdříve promluvíme o tom, nač člověk zapomněl. Zapomněl na své
dětství, na to, že dítě mělo k jazyku týž poměr jako básník. I dítě-
ti byla řeč tajemnou skutečností, nikoli pouhým nástrojem. Slovo, kt-
ré dítě zaslechlo, aniž mu rozumělo, změnilo se v bytost, jež dítě
navštěvovala ve snách. Dítě počítá s básnivostí jazyka jako s přiro-
zenou vlastností."

Moje úvaha tedy nebude ničím novým, jen rozšířením těchto vět.
Uvažoval jsem o tom: Básník má týž poměr nejen k jazyku, ale i k celému
světu jako dítě. Snaží se svou hravostí se světem navázat poměr,
vyznat se v něm, zařadit ho do své hry. Poznávat nové barvy, objevovat
a ptát se po jejich jménech. Nechtít se okouzlovat jejich kombinacemi,
proměnlivostmi barev, nečekanými spojeními a vztahy mezi nimi. Snaží
se přiblížit k dítěti, protože v jeho prožívání světa, bytí na zemi,
tuší něco, co Jaroslav Pfann vyjádřil jako andělství dětí. Dítě, dřív-
ve než je pokaženo okolním světem, vypadá jako anděl, což dokumentováno
jedním obrázkem malé Anitty Cejповé. Stejně tak básník se podle mého
nynějšiho vidění básnictví snaží tomuto andělství přiblížit a přiblí-
žit se k andělským zpěvům, které tak okouzlují množství lidí. A velmi
nás baví pozorovat děti, radostně se zúčastňujeme jejich her a v je-
jich blízkosti se nám krásně filosofuje o světě a člověku.

Velmi mě přitahuje Rimbaudova dospělost v dětství. Což je také
příznačným rysem moderní poezie. Krutost dospělých, skutečnost jejich
života, surovost, se zrcadlí v moderní poezii hravostí, která se nám
zdá někdy až nechutná, vycházení z ní a přecházení do dětských let
se mě někdy zdá až únikem před skutečností. Co je ale skutečnost?
To andělství v dětských letech ještě před možností hříchu a zkaženosti.
Nebo rozumná dospělost, která si se vším ví rady a na vše má dokona-
lou odpověď?

A básníci, kteří na mě nepůsobí, se mi nyní zdají jako dospělí ve své dospělosti, naproti básníkům s dětskou duší, jako dospělí, kteří viděli děti si hrát, ale viděli je jenom zdálky a proto si pamatují jenom tu formu viděnou zvnějšku, kterou opakují a trvají na závažnosti své hry pro její dokonalou formu.

3. srpna 1981

Jules Laforgue

Nářek varhaníka z Notre-Dame v Nice

Už svoje žalmy vrány zim
do našich zvonků skřehotají,
podzimní spršky počínají,
tak sbohem, hájky u kasin.

Tak strašně bledá včera byla,
tělíčko zkřehlé samý třes,
i v kostele to zebe dnes!
Komupak? jenom mně je milá.

Že bych si srdce nevytrh,
aby se teskně pousmála?
Má věrnost k ní je stálá
v tom světě, jenž má vždycky vrch.

Až ona opustí ten svět,
já zahraju vám Miserere,
kosmičky beznsdějné, které
sám Pán Bůh musí uslyšest.

Uhasně po souchotinách,
sám zbudu bez té zemřelé,
mé srdce příliš zbytnělé
kolébat věčně bude Bach.

Ve výročí pak = uvěřte mně -
vždycky v ten osudový den,
já spustím tento Requiem,
které jsem složil na smrt Země.